

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ДИЗАЙНУ
ТА ТРАНСПОРТУ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОЄКТУВАННЯ
ТА ДИЗАЙНУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни «Декоративно-ужиткове мистецтво»
для студентів 1 курсу очної та заочної форми навчання.
Інституту цифрових технологій, дизайну та транспорту
За освітньо-професійною програмою «Архітектурний дизайн»

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність – 022 ДИЗАЙН
Спеціалізація – 022.1.ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ДИЗАЙНУ
ТА ТРАНСПОРТУ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОЄКТУВАННЯ
ТА ДИЗАЙНУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни «Декоративно-ужиткове мистецтво» для студентів 1 курсу очної та заочної форми навчання.

Інституту цифрових технологій, дизайну та транспорту
За освітньо-професійною програмою «Архітектурний дизайн»

Частина 1 (перший семестр навчання)

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність – 022 ДИЗАЙН
Спеціалізація – 022.1.ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН

Затверджено на засіданні
Кафедри інформаційних
технологій проектування
та дизайну
Протокол №1 від 28.08.2024р.

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Декоративно-ужиткове мистецтво» для студентів першого курсу (бакалаврського) рівня за спеціальністю 022 «Дизайн» очної та заочної форми навчання.

, спеціалізація 022.1 «Графічний дизайн» освітньо-професійна програма «Архітектурний дизайн» / Укл.: В. А. Яровий, О. Ю. Белявська. – Одеса : ОНПУ, 2024. – 15 с.

Укладачі:

Яровий В.А., канд. архітектури, проф.
Белявська О. Ю., канд. архітектури, доц.

Методичні рекомендації спрямовані на набуття знань та практичних навичок та застосування на практиці знань з різновидів декоративно-ужиткового мистецтва, теоретичне ознайомлення з особливостями технік виконання виробів декоративно-ужиткового мистецтва для розуміння технології створення дизайнерського проекту з використанням елементів декоративно-ужиткового мистецтва.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
КОРОТКІ ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ	6
Практичне завдання №1 Дизайн орнаменту. Стрічковий геометричний орнамент у кількох кольорах (практичні завдання №1; 4)	6
Практичне завдання №2 «Дизайн орнаменту. Розетковий рослинний орнамент в одному кольорі (практичні завдання №3; 4)	7
Практичне завдання №3 «Дизайн орнаменту. Зооморфний орнамент у двох кольорах» (практичні завдання №5, №6, №7)	7
Критерії оцінювання практичних завдань	8
ЛІТЕРАТУРА	8
Додатки	9
Додаток 1	10
Додаток 2	11
Додаток 3	12
Додаток 4	13
Додаток 5	14
Додаток 6	15

Вступ

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Архітектурний дизайн» навчальна дисципліна «Декоративно-ужиткове мистецтво» є базовою в академічній системі оволодіння художньо образотворчою грамотою, становить основу для подальшого формування фахівця у галузі.

Предмет дисципліни – ознайомлення з основами декоративно-ужиткового мистецтва, особливостями технік виробів декоративно-ужиткового мистецтва, напрацювання навичок створення дизайну виробу визначеного виду декоративно-ужиткового мистецтва - з врахуванням мистецьких регіональних особливостей, виконання фантазійних пошукових ескізів за авторським дизайнерським задумом, оволодіння прийомами композиції створення різних видів орнаментів з урахуванням національних орнаментальних мотивів.

Мета дисципліни:

Розвиток у студента вищої освіти аналітичного мислення та формування просторового сприйняття і уявлення задля досягнення максимальної виразності у розкритті авторського дизайнерського задуму за допомогою необхідного спектру художніх технік і засобів декоративно-ужиткового мистецтва.

Завдання дисципліни:

- Ознайомлення з основами декоративно-ужиткового мистецтва як складовою дизайну матеріального середовища.
- Вивчення морфології та генези декоративно-ужиткового мистецтва, визначення ролі та місця національного декоративно-ужиткового мистецтва у світові культурі.
- Розвиток у студента вищої освіти уявлення й образного мислення, прищеплення художнього смаку.
- Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини.
- Напрацювання практичних навичок створення індивідуального дизайну виробу визначеного виду декоративно-ужиткового мистецтва з врахуванням регіональних особливостей.
- Виконання фантазійних пошукових ескізів за авторським дизайнерським задумом.

Короткі теоретичні положення

Декоративно-ужиткове мистецтво – один із видів художньої діяльності, твори якого поєднують естетичні та практичні якості. Декоративне означає прикрашати. Ужиткове означає, що речі мають практичний вжиток, а не лише є предметом естетичної насолоди.

Орнамент – в мистецтві і архітектурі це ритмічне чергування різноманітних зображень, які можуть бути великомасштабними та дрібномасштабними, стилізованими і натуралістичними, мають геометричне, рослинне або інше походження, являють собою упорядкування стилізованих рослинних, зооморфних чи антропоморфних мотивів.

Рослинний або фітоморфний орнамент – це орнамент, що складається зі спрощеного зображення рослинних мотивів. Образи різних рослин передаються за допомогою кривих та прямих ліній, ритмічного повторення геометричних елементів.

Стрічковий орнамент – це візерунок, декоративні елементи якого створюють ритмічний ряд з відкритим двобічним рухом, що вписується в стрічку. Широко використовується у різних видах декоративно прикладного мистецтва – одяг, килими, посуд, меблі (фриз, бордюр, облямівка) має сім різних видів симетрії.

Зооморфний орнамент – це орнамент, в якому використовується стилізовані зображення тваринного світу.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Практичне завдання №1 Дизайн орнаменту. Стрічковий геометричний орнамент у кількох кольорах (практичні завдання №1; №2)

Мета: творче розроблення фризowego орнаменту за власним задумом, добір відповідної легенди розміщення орнаменту, як об'єкту середовищного дизайну, оволодіння прийомами композиції створення симетричного стрічкового орнаменту, початок роботи, пошуковий ескіз, рисунок орнаменту.

Задання: Вивчити закономірності створення геометричних композицій орнаменту, задумати та розробити фризовой орнамент, оволодіти прийомами композиції стрічкових орнаментів, виконати рисунок орнаменту.

Інструменти та матеріали: папір для акварелі ґрунтований картон для акріла набір акварельних або акрілових фарб. Формат А3, олівці, гумка, пензлі, палітра, ганчірка

Етапи виконання:

Опрацювання навчальної літератури з вивчення закономірностей створення геометричних орнаментів і композиції. Початок роботи. Виконання пошукового ескізу. За власним задумом розробити фризовой орнамент. Розробити ескіз кольорової карти орнаменту.

Виконати олівцем компоновку на аркуші (полотні, картоні). Нанести кольори, згідно кольорової карти. Проробити деталі орнаменту. Завершити роботу.

Закінчена робота підписується студентом з зазначенням шифру групи.

Час виконання: 4 години.

Приклади: додаток 1,2.

Завдання для самостійної роботи: опрацювання навчальної літератури з вивчення закономірностей створення геометричних композицій застосування у орнаментах.

Практичне завдання №2

Дизайн орнаменту. Розетковий рослинний орнамент водному кольорі (практичні завдання №3, №4)

Мета: оволодіння прийомами композиції створення розеткового рослинкового орнаменту, опрацювання національних орнаментальних мотивів, робота з орнаментом.

Завдання: творче розроблення стилізованого рослинного орнаменту за власним задумом, оволодіння прийомами композиції створення рослинкового орнаменту

Інструменти та матеріали: набір акварельних або акрилових фарб. Папір для акварелі, полотно або картон для акрила. Пензлі, палітра, олівці, гумка, ганчірка. Формат А-3.

Етапи виконання:

Опрацювання навчальної літератури з вивчення закономірностей створення розеткового рослинного орнаменту.

Початок роботи. За власним задумом розробити розетковий рослинний орнамент. Виконання пошукового ескізу. Виконати олівцем компоновку на аркуші (полотні, картоні). Виконати загальний рисунок орнаменту. Проробити деталі орнаменту фарбами.

Завершити роботу. Закінчена робота підписується студентом з зазначенням шифру групи.

Час виконання: 4 годин.

Додаток: 3,4.

Завдання для самостійної роботи: опрацювання навчальної літератури з різновидів рослинного орнаменту та локальних художніх стилів

Практичне завдання №3 Дизайн орнаменту. Зооморфний орнамент у двох кольорах (практичні завдання №5, №6, №7)

Мета: Творче розроблення стилізованого зооморфного орнаменту за власним задумом, добір відповідної легенди розміщення орнаменту, як об'єкту середовищного дизайну, підбір стилізованого зображення звірів для орнаменту, оволодіння прийомами композиції сполучення зооморфних мотивів з іншими видами орнаменту (рослинний, геометричний), набуття досвіду опрацювання національних орнаментальних мотивів.

Завдання: Розробити зооморфний орнамент за власним задумом. Оволодіти прийомами композиції створення зооморфного орнаменту.

Інструменти і матеріали: Набір акварельних або акрілових фарб, папір для акварелі, полотно або картон для акріла. Пензлі, палітра, олівці, гумка, ганчірка.

Формат А3.

Етапи виконання:

Опрацювання навчальної літератури з вивчення закономірностей створення зооморфного орнаменту.

Початок роботи. За власним задумом розробити композицію зооморфного орнаменту. Виконати пошуковий ескіз.

Підібрати стилізоване зображення звірів для орнаменту. Створення зооморфного орнаменту за визначеною конфігурацією (стрічка, коло, прямокутник тощо).

Виконати олівцем компоновку на аркуші (полотні, картоні). Прорисувати загальний рисунок орнаменту.

Проробити деталі орнаменту фарбами. Завершити роботу.

Закінчена робота підписується студентом з зазначенням шифру групи.

Час виконання: 6 годин.

Додаток: 5,6.

Завдання для самостійної роботи: підготовка виконаних творчих робіт до презентації.

Практичні завдання для заочної форми навчання.

Студенти заочної форми навчання виконують практичне завдання №3.

Критерії оцінювання практичних завдань

Інтегральна оцінка кожної роботи базується на визначенні відповідності оцінюваної творчої роботи (рисунок) наступним основоположним критеріям:

- компоновка на аркуші.
- правильність конструктивної побудови зображуваного предмету (орнаменту).
- точність знайдених пропорцій композиції.
- відповідність власного задуму наданим завданням.
- ступінь володіння графічними засобами.
- передача графічними засобами деталей орнаменту.
- досягнення цілісності сприйняття роботи в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2007. – Т. 1: Від найдавніших часів до пізнього середньовіччя / [Архипова Є. та ін.]. –2010. – 476 с.

2. Захарчук-Чугай Р.В. Українське народне декоративне мистецтво: Навч. посіб. / Захарчук-Чугай Р. В., Антонович Є. А. – К., 2012. – 342 с.
3. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2007. – Т. 2: Мистецтво XVII–XVIII століття / [Білоус Л. та ін.]. – 2007. – 336 с.
4. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2007. – Т. 3: Мистецтво XIX століття / [Білоус Л. та ін.]. – 2009. – 346 с.
5. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2006. – Т. 4: Мистецтво XIX століття / В. Рубан, В. Тимофієнко, М. Селівачов. – 2006. – 760 с.
6. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2006. – Т. 5: Мистецтво XX століття / [наук. ред. Т. Кара-Васильєва]. – 2007. – 1047 с.
- 8.2. Допоміжні джерела 1. Антонович Є. Нариси з історії українського мистецтвознавства: історія укр. мистецтва в працях вчених. Школи кінця XIX – початку XX ст.: навч. посібник. – Кривий Ріг: ПП "Видавничий дім", 2004. – 273 с.
2. Воропай О. Звичаї нашого народу: етнографічний нарис. – К.: АВПТ Оберіг, 1993. – 584 с.
3. Ганна Собачко-Шостак: Мистецький альбом / авт. упоряд. Є. І. Шевченко, О. І. Шестакова – К.: Народні джерела, 2008. – 168 с.
4. Гарбузенко Л. В. Декоративно-прикладне мистецтво: крок до художньо-естетичної компетентності: навчально-методичний посібник. – Кіровоград: ФОП Александрова М. В., 2016. – 132 с.
5. Гурська А. С. Мова та графіка українського орнаменту: навч. посіб. – Київ: Альтернативи, 2003. – 135 с.
6. Данченко О. Народні майстри. – К.: Рад. шк., 1982. – 128 с.
7. Декоративно-ужиткове мистецтво: словник. / Я. П. Запаско. – Львів: Афіша, 2000. – 366 с.
8. Кара-Васильєва Т. Декоративне мистецтво України XX століття. У пошуках "великого стилю". – К.: Либідь, 2005. – 280с.
9. Кириченко М. А. Український народний декоративний розпис: навч. посіб. – Київ: Знання-Прес, 2006. – 228 с.
10. Луцан Н. І. Декоративно-прикладне мистецтво та основи дизайну: навч. посіб. – Київ: Слово, 2010. – 170 с.
11. Марія Приймаченко: Мистецький альбом / авт.-упоряд. Є. І. Шевченко, О. І. Шестакова. – К.: Народні джерела, 2009. – 288 с.
12. Музей українського народного декоративного мистецтва: альбом / авт.: А. Ф. Вялець, Л. С. Білоус. – К.: Мистецтво, 2009. – 352 с.
13. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика. Типологія). – К.: Ред. вісника "АНТ", 2005. – 399 с.
14. Стогнота Л. Народне мистецтво України на межі тисячоліть. – К.: Автоексперт, 2007. – 248 с.
15. Студенець Н. Традиційний стінопис Поділля кінця XIX– першої половини XX століття. – Київ: 2010. – 224 с.
16. Уманцев Ф. С. Мистецтво давньої України: іст. нарис / Ф. С. Уманцев. – Київ: Либідь, 2002. – 328 с.
17. Українська минувшина: Ілюстрований етнографічний довідник. / [А. Пономарьов, Л. Артюр, Т. Косміна та ін.] – К.: Либідь, 1993. – 256 с.

Додатки:

У додатках надані приклади навчальних робіт, відповідні до кожного практичного завдання.

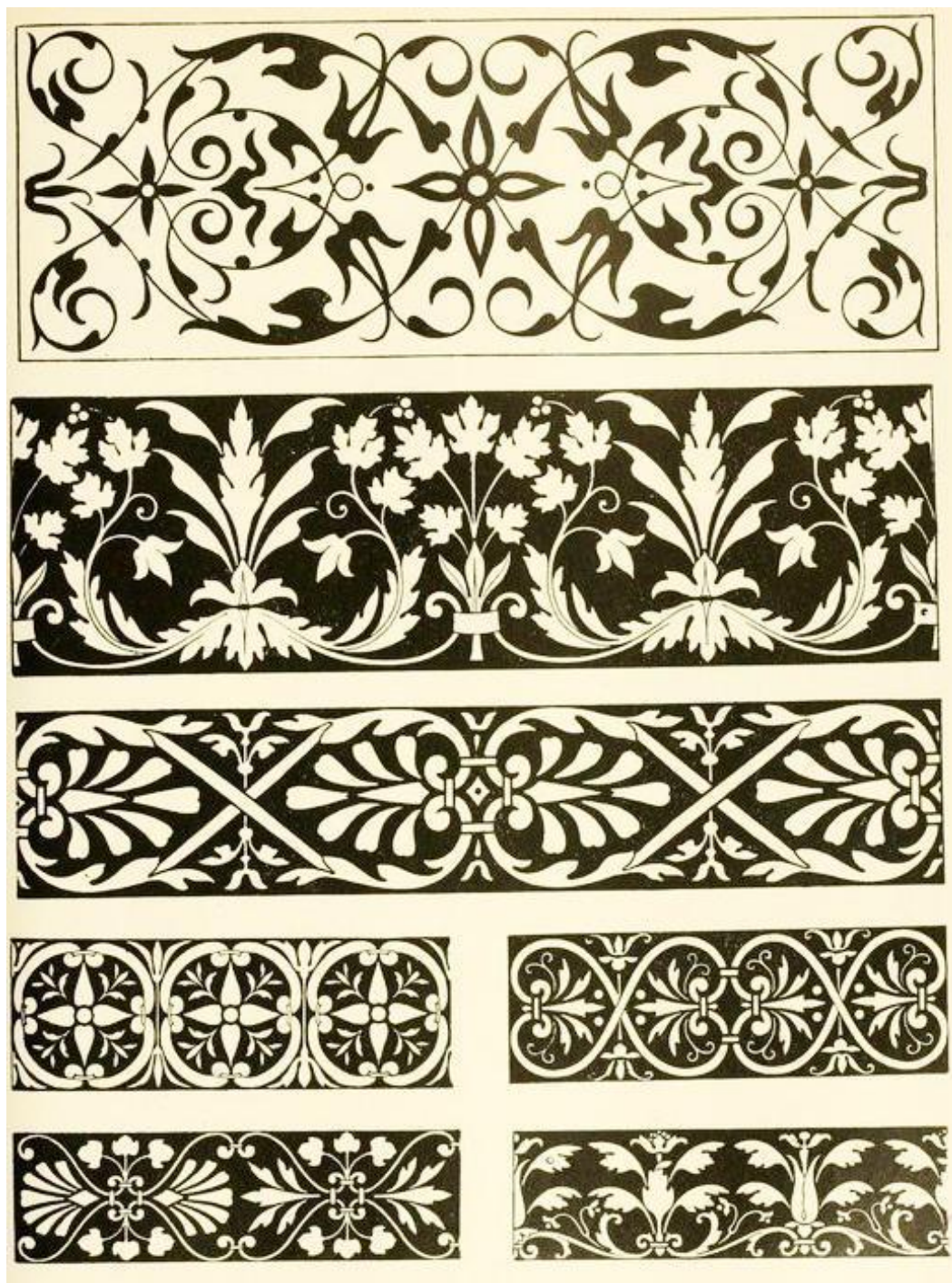
<https://i.pinimg.com/736x/2d/63/11/2d63116c477d551e9d7514d6ae35bd58.jpg>

Додаток 1

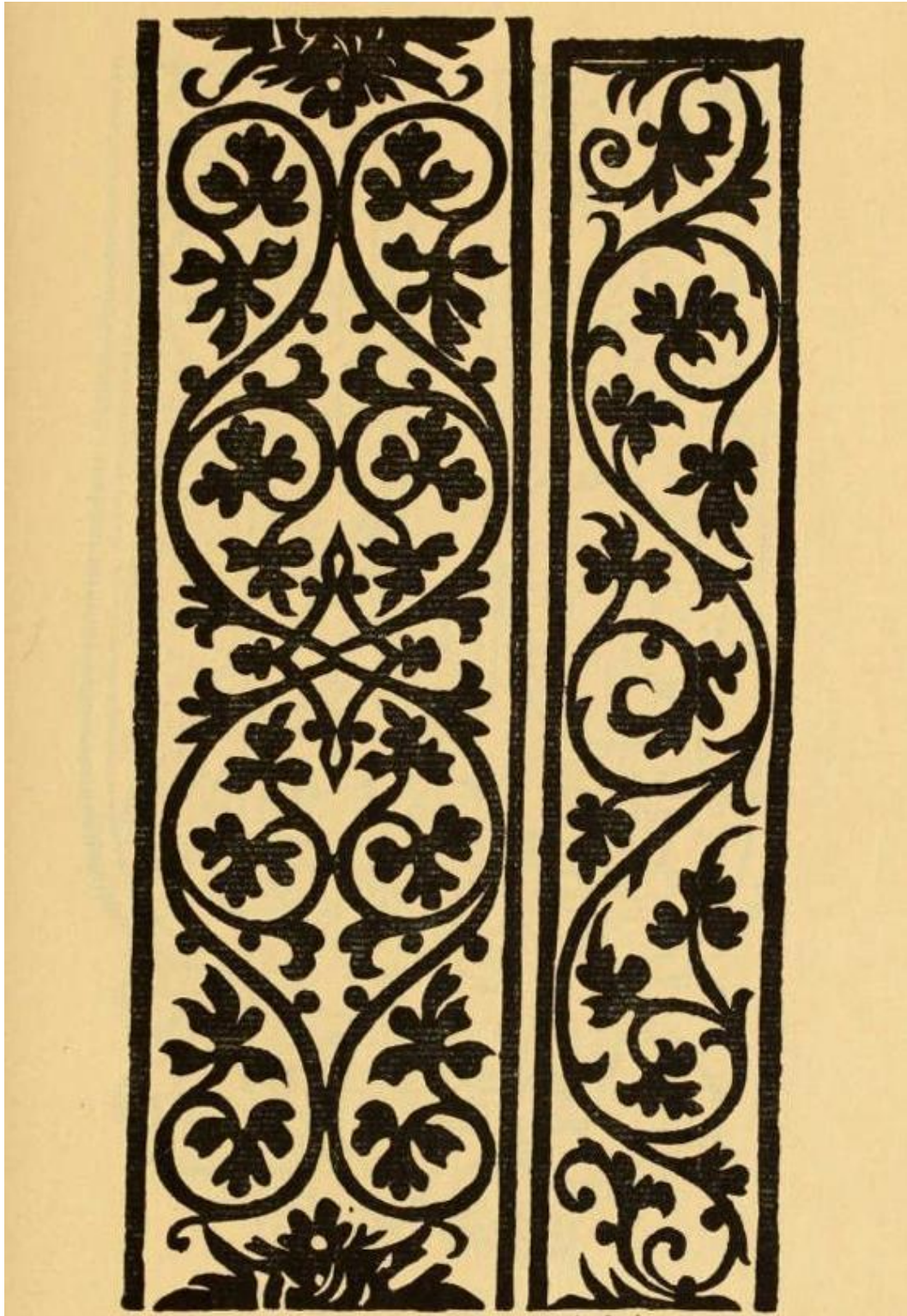
<https://i.pining.com/736x/10/a3/64/10a364acadf0bd65530b5d91f0e8d74e.jpg>

Додаток 2

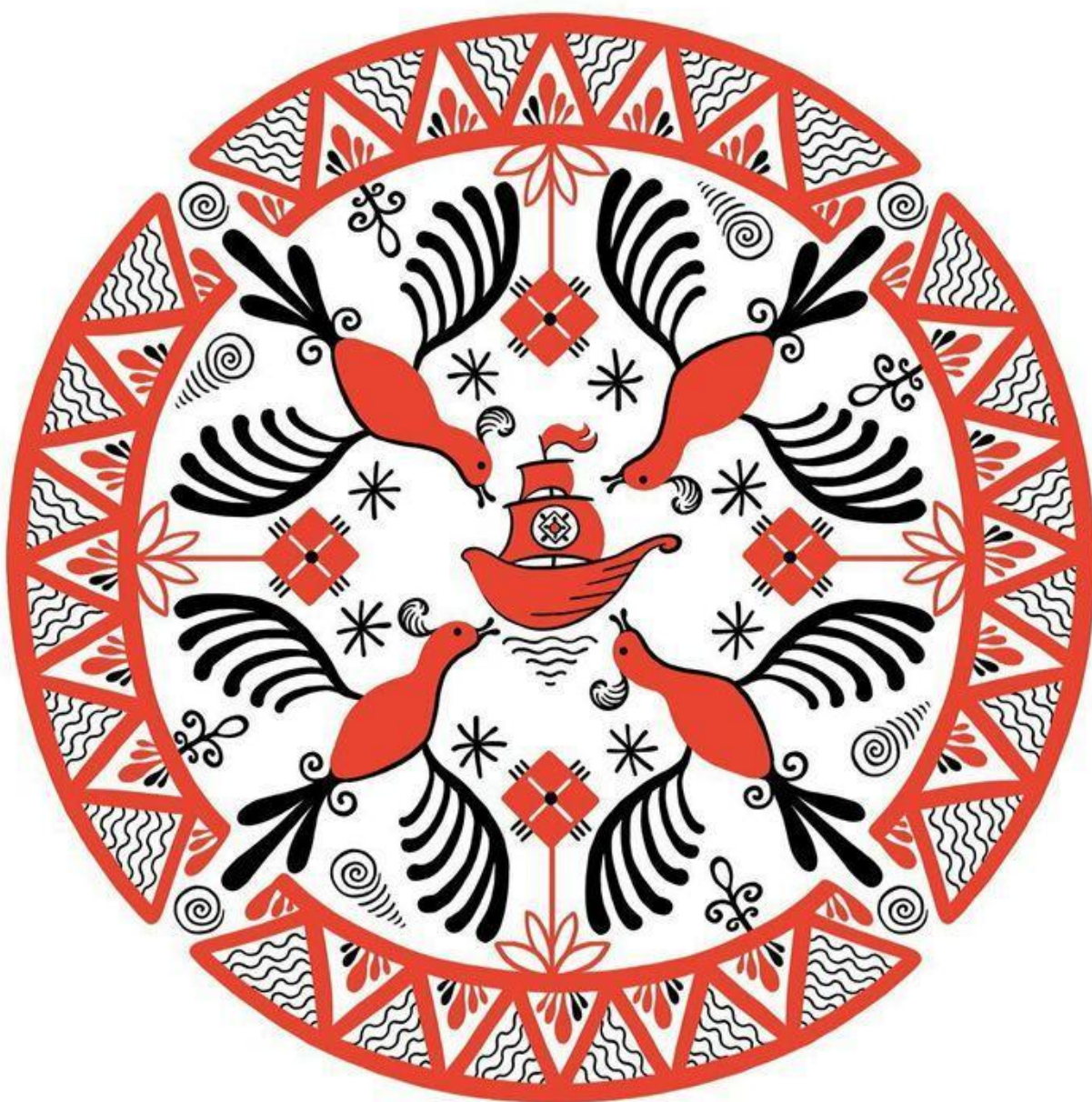

<https://i.pinimg.com/736x/58/d9/f6/58d9f6f9112d6941978949f3c9b48557.jpg>

Додаток 3

Додаток 4

Додаток 6